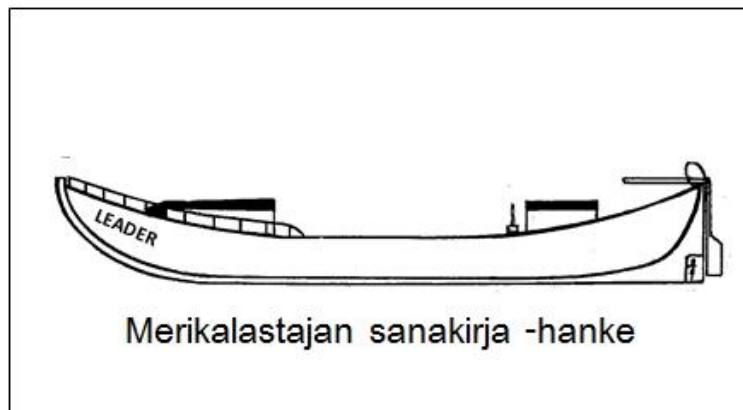

Selkämeren kansallispuiston ystävät ry ja Merikarvia-seura ry

LEADER-hanke ”Merikalastajan sanakirja”

Kalastajien haastattelu

Haasteltava: Matti Lindholm (s.1960)

Haastattelija: Juhani Mellanoura

Haastattelun ajankohta: 1.7.2016

Tekstin purki ja litteroi ääninauhalta Juhani Mellanoura. Murreversio.

Aineistona MP3 digiäänite yhteensä noin 1,5 tuntia. Äänite on tallenteena Merikarvia-seuran arkistossa.

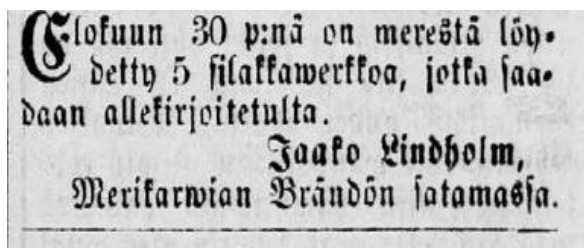

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Matti Lindholmin isän suvussa ammattikalastusta on harjoitettu jo ainakin 1870-luvulla. Matin äidin, Helmin (os. Välimaa) isän puolisisessa suvussa siirryttiin ammattikalastajaksi samoihin aikoihin. Nuoruusvuosina Matti oli isänsä ja muiden lähisukulaistensa apuna myös ansiomielessä. Vuosikymmenten ajan Matti on ollut töissä läheisellä sahalla, jonka nykyinen omistaja on Metsä Wood.

Asuinpaikka

Mun isän isoisä Jakob Lindholm halus muuttaa tämmösee paikkaa (**Vähä-Brändöoseen**), koska kuulemma siihen aikaan misä hän aika lähellä **Satamaa** asu, kaikilla oli eläimiä, monien aitoja piti ylittää, veräjiä laittaa kiinni ni hän kyllästy siihen. Sitte hän katto, että täs on hyvä paikka, hän laittaa talon. Se on ollu 1886 ko tupaosuus tehty, kovasti on ollu kiviä ja *katavia*, aika iso peltoki tähän on tehty. Valtavasti on jouduttu poistaa kiviä. Muistaakseni Jakob oli kalastaja ja sitte hän oli *varveilla* töissä. Hän on ollu hyvä puumies. Isä ja isän veli leikki muisteli, että he vielä lapsena leikki niillä työkaluilla mitä isä oli käyttäny laivanrakennuksessa.

Sanomalehti Satakunta 5.9.1889.

Tästä paikasta on talavella oltu aina sahalla töissä ja sitte kesällä kalastettu, ko *talvikalastus* on ollu aika pientä. Isäki on ollu 50- ja 60-luvulla ollu töissä laivoissa ja hinannu niitä *pölykkylauttoja*. Se on ansion lisänä ollu kumminki.

Nuoruusvuodet

Se oli ennen kesän jonkinmoinen kohokohta, silloin pienenä ko *silakkarysä* nostettii. Se oli sielä **Ouran** keskellä, sielä oli semmone luoto, ko **Anttilan Tuuskeri**, nostettii sinne se kuivumaa. Mentii sinne koko väki ja naiset paikkas rysästä reiät. Pyydykset ja lapset oli mukana ja syötii sielä, keitettii perunoita. Ja sitte se taas *laskettii*. Täyty kuivata välis, koska se oli *pumpulii*, se silakkarysä.

Pikkupoikana olin **Nuusgrunnissa** Vilhon (Välimaa) kans, pääsin sinne aina muutamaks yöks. Hänellä oli muutama siikapesä ja pääsin hänen kans kalastaa. Me taidettii olla silloin *rääkipyyynnissä*, meillä oli kolme-neljä *siikapesää* ko pienellä *paatilla* oltii. Vilho teki siihen aikaa neljä kappaletta niitä *lasikuitupaatteja*. Mä olin hänen kans silloin. Taisi olla 1975 kesä ko hän niitä teki. Yks tuossa on vielä jäljellä, ihan käyttökelpone. Vanha *puupaatti* oli muottina ja sen päälle niitä sitte tehtii.

Silakkaverkkojen pudistelu käynnissä. Matti Lindholmin Jaakko-isä vasemmalla taustalla, ja hänen kalakaverinsa Martti Välimaa oikealla taustalla. Kuva: Merikarvia-seuran arkisto.

Syksyllä käytiin Jaakko-isän kans aika vähä pikkusiian pyynnissä. Mutta sitte -76-77 muikkuja tuli **Kaddin maanpuolelta**. Siinä olin hänen mukana. Isä oikee osti semmosia verkkoja ihan sitä pyyntii varten. Syksyllä niitä tuli. Verkot taisi olla *kakskymmentämillisiä* ja ne oli **Keskukarin** alla. Siinä oli ainaki Sampalla (Samuli Veneranta) ja Heinosen Jussilla pyyntii. Kyllä niitä taidettiin kalastaa *silakkaverkoillaki*, semmosilla kolome metrisillä. Se oli kova tulos, ko sai viiskymmentä-sata kiloo, sitä välii. Ei älyttömiä saalita tullu, mutta niis oli ihan hyvä kilohinta. Se vaati länsituulen. Se oli niinku hyvä *kalatuuli muikulle*. Syyskuuta se varmaan oli ko kalastettiin. Se vaa jostaki ilmaantu ja sitte taas häpy. Niitä tuli ihan **Sisä-Ourasta** siihen aikaan. Niitä kalastettiin myös **Viinakarin lahdellaki**.

Olen ollu nuorena silakkarääkissä. Olin 16-17 vuotiaana ihan niinku Heiskan (Välimaan Heikin) kans niinko kahadestaa. Mä vedin *päällistä paulaa* ja *laskin* tietysti. Se oli syksyy, muutamana yönä käytiin. Isän kanski kyllä *pesäpaatilla* oltii **Taliksiivis**. Tultii yöks kotii. Ja taas aamulla haettiin (verkot). Se oli 70-luvun pualväliä.

Pesäpaatti

Paikallinen *paattimalli* on hyvä. Kaikilla vähä omas (malli). Niinko esimerkiks Salosen Kallella ja Rantamaan Eskolla oma malli. Kyllä ne aika lähellä toisiaan on. Tämä (missä istumme, jolla joskus *seilaan*) on Selim Relundin valmistama vene. Hän ei kai ollu tehny kovin paljoo tämmösiä isompia veneitä. 1948 tämä on valmistunu. Ei pysyisi vedenpinnalla, ellei olisi *lasikuidutettu*. Edellinen omistaja on lasikuiduttanu joskus 80-luvun loppupuoliskolla, uusittu vähän puuosia samalla. 1964 tää kalastus on loppunu tällä paatilla. Tämä oli **Satamasta** Henriksonin Laurin, joka lopetti silloin kalastuksen. Sitte tämä oli Uudentalon Jukalla, jolta mä tämän ostin. Varjovuon Pentilläki tämä taisi olla joskus.

Paatin pohjalla kulkeva lankku on *köölsviini*. Se oli isommis paateis ja pesäpaateiski *pultattuna* vielä. Sen takia ne oli, et se tuki näitä kaaria ettei ne ko *vasta-allokkoo* ajettii ni nouse ylös. Ja siksi, että *masto* pysyy pystys. *Fieteripuut* oli sitä varten, ettei silakat menny (*farvelin*) alle, jos fieterit oli löysät, on kaareen laitettu joku palikka, ettei fieteri nouse ylös. Tai sitte fieteripuu on täytyyny tehedä, niin tiiviiks ettei ne nouse ylös. *Pitapuu* on siinä mihin tulee masto kiinni. *Knaapit* on sitä varten, että saa vaihtaa seiliin *kuuttiköyden* aina sen mukaan mistä tuulee. Seili oli ennen vanhaan mastossa kiinni *katajaklavoilla*.

Moottori

Moottori täytyy aina olla lujasti kiinni *petipuussa*. Tässä oli (vielä muutama vuosi sitten) Frans Laineen aikoinaan hankkima 6 hevosvoimainen moottori. Se vanha oli 1915 mallinen, mutta ei enää koska siitä puhkes pytty. Se on käyntikuntonen jos siihen magneeton laittaa. Lyhyitä aikoja sitä pystys käyttää, muttei se enää venekäytös koska se venttiili puhkes sisältä.

Tämä Wickströmmi, mikä ny on *pesäpaatis*, on vuoden 1927 tai 1928 malli, tämä on 5-7 hevosvoimane. Tämä kone on ollu **Skafungissa** jossain *lohisiimapaatis*. Äidin vanhin Arvo-veli on sen ostanu 1940-ja 1950-luvun taittees. Hän ollu silakkapesäpaatis ja myyny sitte sen Kallion Heikille, joka on sitte silakkarysillä käyny. Sitte tämä pääty Välimaan Keijolle ja Martille. Keijolta sitte mä sain tämän. Keskipakoissäädin on siinä hieno keksintö, sitä ei kaikis ollu. Se piti niinko lisävarusteena ostaa. Ko vetää koneen vapaalle ni kierrokset laskee heti. Ja sitte ko vaihteen laittaa päälle ni taas nousee. Se on kalastuskäytös ollu hyvä. *Maakoneissa* keskipakoissäädin oli vakio. *Venekoneisii* se piti ostaa, aika paljo se on teheny lisähintaa.

Matti Lindholmin intohimoisena harrastuksena ovat vanhat kalastajaveneet ja -moottorit. Hän omistaa nykyisin paattimestari Selim "Selmi" Renlundin tekemän pesäpaatin ja hankkinut siihen toimivan menopelin, vuoden 5-7 hevosvoimaisen Wickströmin. Moottori on joko vuoden 1927 (tai 1928) mallia. Kuva: Juhani Mellanoura.

Lohikoukut

Mulla on rantahuoneessa kaks puista lohitikkuu, mitä lohisiimois käytettii. Luonnonkorkkii oli se koho, puusta oli tehty keppi sitte, mihin korkki naulattii kiinni. Jääny kyllä mieleen että isä oikeen höyläs puosan, se oikein semmoseen muotoon veistettiin. Hienot kolot mihin se köysi tuli kiinni, mihin se tiukasti vedettii langalla kiinni. Niillä pyydystettii niin kauvan, ko sää salli. Nehän jäi sinne, jäät vei ne sitte. Siihen aikaan oli kakstoista koukkuu ja kivi. Isotikusta eli lohitikusta lähti sitte se sivusiima, sitte loppuaikoina ne oli styrox-kohoja. Ne oli kaikki manillaköyttä selkäsiimat vielä 1960-luvulla. Niistä oli kova homma niistä maniloista. Joka vuosi täyty narut ennen käyttöö kyllästäää, ne kastettii kuumaa tervaan. Vuosikymmenen loppupuoliskolla tuli sitte nailoni.

Matti Lindholm esittelee lapsuuspaikassaan isänsä Jaakko Lindholmin veistämää lohi(s)tikkua, jota lohien kiintosiimakalastajat käyttivät reivujadan kannattimina. Taustalla Metsä Woodin saha (entinen Kouhin saha), jonne Matti siirtyi töihin pian aikuistuttuaan. Kuva: Juhani Mellanoura.

Mä olin lohisiimoilla keväällä 1973 (13-vuotiaana), niinko pääsin vaa mukaan kattomaa. Kyllä mä syksypynttiiki olisin halunnu, mutta ko sillon oli *kovia kelejä*. Keväällä ko **Lopunkarista** jonku matkaa mentii, ei ollu niin kovin hyvä näkyväisyys. Ko maat häipy kyllä näkyvistä, ni se oli aikamoinen elämys pikkupojalle. Kyllä siellä monta aikaa kulu ko koko *jata* käytti, ei näkyne maita monee tuntii. Ei montaa lohta tullu, taisi olla joku pieni *hyljeki*, ko oli jääny koukkuu.

Silakkarysillä

Isä kalasteli Välimaan Martin kans *silakkarysillä*. Heillä oli kummallakin yks rysä ja sitte oli yks yhteinen. Isänki kans kalastin kahadestaa vuosina 1974-1979. Meillä oli rysä **Lankoskes**: *lipposin* silakkaa rysästä, ja sitte taas Satamassa paatista pois.

Koettaessa köysilenkki pujoteettii lekkerin ympäri. Vedettiin paksusta köydestä puukapula, mikä avattiin peräköydestä. Ko vyöt otettiin paattiin, ni paatti jäi kokemusköyden varaa. Ko alettii ottaa paattii ja ko oli joskus kova tuuli ja virta, ni konet sai käydä täysillä, sai vetää (kiskoa käsin köydestä) täysillä että sai kiinni sen kapulan. Taljatki oli sitte kyllä, ko oli oikein kova virtaus, sai ne sitte sillä vetää kiinni.

Silakkarysät (loppukesästä) vedettiin ylös isolla *kelalla*, *klossit* oli molemmis päis. Siinä rullas oli tapit, missä kela pyöri kevyesti. Se pyöri *hahloissa*. Se helpotti sitte jo paljo. Kyllä se silti paino, *aidan kivetki* oli valtavia, ko niitä oli koko ajan nousemas. Rysää tuli *suttuu* ja sitä *liivaa* kesän aikana ni kyllä paino ja ko oli vielä *pumpulippydykset*. Silakkarysän isommista kivistä käytettiin *Heikkikivi*-nimitystä. Ne oli siellä etuliinassa ne kookkaammat kivet.

Hilma-mummu

Siihen aikaan ko silakkaverkot oli *pumpulista*, ei aina ollu aikaa kuivata, ei keritty laittaa *vapeille*. Oli heitettävä suolaa verkkojen päälle. Siihen aikaan ei ollu konetta. Käytiin justiin **Lopunkarin takana** pyynnin. Hilma-mummuki oli kuulemma *soutamas*, ko oli tyventä aikaa, *ettei seili vetäny*. Monta kertaa heti ko kalat saatii pyydyksistä ni heti sitte taas lähädettii uudestaan pyyntii.

Täälä on ollu *seilintekijöitä* useimpia. Hilma-mummu on ollu yks tekijöistä. Hänen miehensä Anton teki myös, mutta kuoli jo 1950-luvun lopussa. Hilma jatko sitte sitä ja hän ompeli muille kalastajille. Meillä on vielä Singer-opelukone, millä niitä on ommeltu. Poika laitto niitä *liikejä*, jotka oli manillaköyttä. Heillä oli semmone työnjako. Hän teki paljo kalastajille seilejä. Mulla tämä seili on alkujaan Mäkilehdon ja voi hyvinkin olla Hilman tekemä. Se oli jostaki pellavakankaasta tehenny jolleki kalastajalle. Se oli oikein hieno.

Kirkkoherra Wegelius

Wegelius-kirkkoherrasta olen kuullut juttua. Se oli jo aika vanha mies ja huonokuulonenki sitte jo. Hoiteli silti papin hommia. Sehän oli Välimaan Vilhon ristiäisissä (talvella 1931) kysyny, mikä nimi annetaan. Hän kuuli, että Hilma. Sitte kaikki kummit, isän veli jotka oli kummina, huusi hälle korvaan: Vilho! Ei meinannu millään kuulla. Hän meinas antaa Hilma-nimen Vilholle.

Ko isän veli oli Heikki, silti Wegelius oli halunnu laittaa sen laittaa Henriks. Samaten äidin veli Erkki-nimen halusi vääntää Erikiksi. En tiedä, että mistä johtuu, oliko hän sitte ruotsinkielinen, että se Heikki ja Erkki nimi ei oikeen käynyt. Hän oli kai itse Henrik se pappi.